

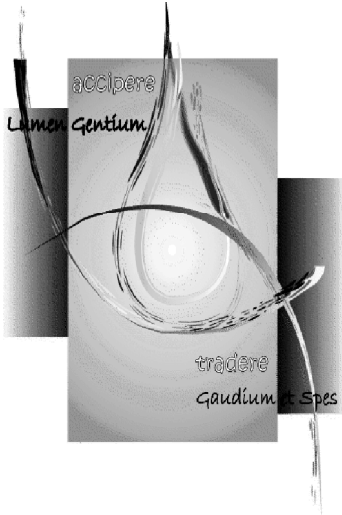

RUŽOMBERSKÝ KATOLÍCKY ČASOPIS

4

Ročník 11

Druhá synoda Spišskej diecézy

Slovo bratom kňazom.

Obraciam sa na Vás milí oltárni bratia a ďakujem Vám za Vašu službu pri posväcovaní Božieho ľudu. Zároveň Vás povzbudzujem a prosím, aby ste aj naďalej v tejto službe horlivo pokračovali. Nezabúdajte pritom aj na svoje vlastné posväcovanie.

Nech Vašou zásluhou majú veriaci bohatý stôl Božieho slova, nech majú vo Vás pekný príklad kresťanského

života a kresťanskej lásky. Nech Vašou službou sú veriaci dobre pripravení k prijatiu sviatostí a správne vedení v kresťanskom živote.

Nech majú vždy dostatok príležitosti k sviatosti zmierenia. V období prvého piatku nech je v každej farnosti rozšírená možnosť vyspovedať sa. Učte ľudí, ako posväcovať každodenný život od rána do večera, ako posväcovať ľudskú prácu, ako prežívať piatky a ako sláviť nedeľu. Počas roka v súlade s liturgickým kalendárom im vysvetľujte tajomstvá našej spásy, aby dobre rozumeli všetkým liturgickým obdobiam a využiteľovali ich na svoje posvätenie.

Dôsledne dbajte na katechézu v škole, aby bola na úrovni a prinášala úžitok. Nezanedbávajte ani farskú katechézu jednotlivých vekových a stavovských skupín. Sú mnohé pobožnosti, ktoré prispievajú k posväcovaniu veriacich (krížová cesta, svätý ruženec, pobožnosti k Božskému Srdcu, mariánske pobožnosti), tie nech kňaz horlivo vykonáva spoločne so svojimi veriacimi pre svoje duchovné dobro i pre dobro veriacich.

DRUHÁ SYNODA SPIŠSKEJ DIECÉZY

AKTUALITY

Sekretariát diecéznej synody

Spišská Kapitula 13, 053 04 Spišské Podhradie
tel. +421/53/419 41 78; e-mail: synoda@kapitula.sk
www.synoda.kapitula.sk

1. Slávenie Synodálnej nedele sa z praktických dôvodov prekladá z Kvetnej nedele na Štvrtú veľkonočnú nedeľu (29.4.2007). Pri všetkých svätých omšiach Štvrtej veľkonočnej nedele sa bude čítať Slovo biskupa k 3. tematickému okruhu „Katechéza a formácia povolání“.
2. Aj napriek tomu, že Synodálna nedeľa je preložená na Štvrtú veľkonočnú nedeľu, členom SBF a ich moderátorom nič nebráni tomu, aby začali pracovať v SBF hneď po obdržaní materiálov k 3. t. okruhu.
3. Pripomienky a návrhy k 3. t. okruhu treba poslať sekretariátu synody do 31.5.2007. V prílohe nájdete formulár zápisu 3. t. okruhu farskej rozpravy.
4. Počas rozpravy k 3. t. okruhu, sa uskutoční voľba delegátov a ich náhradníkov do dekanátnej rozpravy. Postupujte podľa Smernice pre dekanátne rozpravy. Každý farár/správca farnosti pošle do 31.5.2007 zoznam delegátov a ich zástupcov vlastnému dekanovi a dekan ich zašle sekretariátu synody do 15.6.2007. Zoznam delegátov a ich náhradníkov má obsahovať: meno a priezvisko delegáta a jeho náhradníka, dátum narodenia, adresu, telefón a e-mailovú adresu.
5. Prvá dekanátna rozprava k prvému, druhému a tretiemu t. okruhu je plánovaná na september 2007.
6. Niektorí moderátori, ale i kňazi sa na nás obrátili

s pripomienkou, že Lineamenta k jednotlivým t. okruhom sú ťažké, nesúrodé... Lineamenta sú akoby ponukou myšlienok k danému t. okruhu, sú tam veci ľahšie i ťažšie, tak, ako to vyžaduje kresťanská náuka týkajúca sa t. okruhu. Môžu oslovit a naštartovať diskusiu o probléme. Keby sa mali dopodrobna a pritom jednoducho podávať, bolo by treba t. okruh vypracovať do obširnej brožúrky. Je úlohou moderátora SBF, aby na základe materiálov oboznámil s t. okruhom, prípadne vypracoval malý referát o t. okruhu a zasvätil svoju bunku do danej problematiky. Stretnutie SBF nie je „postgraduálne štúdium“, ale rozprava o t. okruhu. Základným materiálom pre rozpravu sú otázky, ktoré majú vyprovokovať dialóg, ostatné texty sú iba pomocné, sú určené na to, aby im pomohli porozumieť „o čom je reč“. Citácie z koncilových dokumentov, či teologická reflexia o t. okruhu tam vôbec nemusí byť. Prečítajú si ich iba tí, ktorí chcú, a len natolko, nakoľko potrebujú. Je to čosi navyše, pre hlbšie vniknutie do t. okruhu. Treba si niečo vybrať na poučenie a povzbudenie, prípadne doplniť svojej bunke to, čo by tam malo byť a nie je. Synoda je spoločné dielo všetkých, nielen sekretariátu a jednotlivých subkomisíí, ktoré majú za úlohu poslúžiť ostatným.

Sekretariát synody

Tretia téma určená na farskú rozpravu: KATECHÉZA A FORMÁCIA POVOLANÍ

Námety na katechézu

* Boh volá každého.

Nebeský Otec má múdry plán lásky s každým stvorením. Tento plán voláme Božia prozretelnosť. V Božom pláne lásky všetko smeruje k dobru. Aj človek v ňom má svoje miesto. Boh chce, aby každý človek dosiahol úplné a trvalé šťastie. Jeho definitívnym a konečným vyvrcholením je večná spása.

Človeka stvoril Boh ako slobodnú bytosť, aby sa pre dobro rozhodol slobodne. Pripravil mu nielen dobro a šťastie, ale aj cestu k nemu. Človek sa má svojimi schopnosťami, rozumom, hlasom srdca a svedomia usilovať poznávať túto cestu - Božiu vôľu a vždy nanovo odpovedať túto výzvu.

Vytrvalou spoluprácou s Bohom človek dosiahne cieľ a zmysel svojho života - šťastný život teraz i vo večnosti. So žalmistom sa často modlíme: „Ukáž mi, Pane, svoju cestu a budem kráčať v tvojej pravde.“ (Ž 86,11) Sv. Terézia z Lisieux hľadala svoje povolanie a našla ho v láske. „Ježiš, moja láska, konečne som našla svoje povolanie; mojím povolaním je láska. Áno, našla som svoje miesto v Cirkvi...“ (Príbeh mojej duše, str. 229)

*Cirkvev pozná tri hlavné povolania: kňazské, rehoľné a manželské.

Najväčšou úlohou človeka je spoznať svoje povolanie, zistiť, do akej služby ho Boh volá. Rozlišujeme tri hlavné životné povolania: kňazstvo, rehoľný život a manželstvo. Kňazské a rehoľné povolanie sú to povolania, v ktorých sa človek celkom oddáva službe Bohu a ľuďom. Bez výhrad a úplne zasväcuje svoj život Bohu a chce úplne zasväcuje svoj život Bohu a chce mu slúžiť s nerozdeleným srdcom. V týchto povolaniach sa príkaz lásky uskutočňuje plným a dokonalejším spôsobom. O kňazskom i rehoľnom povolaní platia Ježišove slová: „Nie vy ste si mňa vyvolili, ale ja som si vyvolil vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie zostalo.“ (Jn 15,16) O

kňazstve osobitne čítame vo Svätom písme: „Ale túto hodnosť si nik nemôže prisvojiť sám, len ten, koho povoláva Boh tak ako Árona.“ (Hebr 5,4) Rehoľné povolanie je nasledovaním Ježiša Krista podľa evanjeliových rád chudoby, poslušnosti a čistoty. Muži a ženy, ktorí na toto povolanie odpovedia, sú odhodlaní obetovať svoj život šíreniu Božieho kráľovstva a konať rôzne služby v Cirkvi: jedni odchádzajú do misií, iní sa venujú opatrovaniu chorých a chudobných, iní sa podieľajú na katechetickom poslaní Cirkvi, alebo sa venujú kontemplatívnejmu životu a Cirkvi slúžia modlitbami a odriekavým životom.

*Manželstvo je veľké tajomstvo so zreteľom na Krista a Cirkvev.

Mnohí kresťania nachádzajú svoje životné povolanie v manželstve. Aj k manželskému a rodičovskému životu povoláva Boh. Už v mladosti objavuje človek vo svojom srdci náklonnosť a lásku k druhému človekovi, chlapec k dievčaťu a dievča ku chlapcovi. Hovoríme tomu zalúbenie. Niekedy toto zalúbenie prerastie do zrelej vzájomnej lásky - mladý kresťan už počúva nielen hlas svojho srdca, ale aj hlas rozumu a hlas svedomia. Ak mu tento hlas radí, aby svoj život spojil s konkrétnom osobou, spoznal svoje povolanie do manželstva. Mladý muž a mladá žena sa rozhodnú jeden pre druhého a prisľúbia si manželstvo - zasnúbia sa. Manželstvo a rodičovstvo sú súčasťou veľkého Božieho plánu. Len vo svetle tohto plánu môže človek objaviť a spoznať pravú hodnotu a zmysel manželstva a rodiny. Manželstvo a rodinu ustanovil Boh, keď človeka stvoril ako muža a ženu a dal im účasť na jeho stvoriteľskej láske. „Plodte a množte sa a naplňte zem.“ (Gen 1,28) Prvotný hriech vážne poškodil a narušil tento inštitút manželstva a rodiny. Kristus, ktorý prišiel všetko obnoviť, vykúpil aj manželstvo a rodinu. Svojou smrťou na kríži a zmluvou, ktorú potvrdil svojou krvou, povýšil

manželstvo na sviatosť. Tým sa manželstvo a rodina stali nástrojom Kristovej vykupiteľskej lásky. Sviatosťné manželstvo je obrazom tej lásky, ktorou miluje Kristus Cirkvev. Pápež Ján Pavol II. napísal: „Manželia sú teda pre Cirkvev ustavičnou pripomienkou toho, čo sa odohralo na kríži. Sú jeden pre druhého i pre deti svedkami spásy, na ktorej ich sviatosť robí účastníkmi.“

Sviatosťné manželstvo je nerozlúčny zväzok muža a ženy, ktorým Kristus posväcuje ich lásku a dáva im milosť k ich poslaniu. Poslaním je celoživotné dôverné spoločenstvo zamerané svojou prirodzenou povahou na dobro manželov a na plodenie a výchovu detí. Manželský a rodinný život je opravdivou službou lásky Bohu i ľuďom. Sviatosťné manželstvo je nerozlúčiteľné, zaniká smrťou jedného z manželov.

* Manželské povolanie vyžaduje živú vieru, mravnú bezúhonnosť a dôkladnú prípravu.

Okrem úprimnej a nezištnej lásky sa k prijatiu sviatosti manželstva vyžaduje živá viera snúbencov. Čisté srdce je hlavnou zárukou šťastného manželstva a rodiny. Následky prvého hriechu sa prejavili v narušenom vzťahu medzi mužom a ženou. „Aby sa rany po hriechu vyliečili, muž a žena potrebujú pomoc milosti. Bez tejto pomoci nemôžu uskutočniť jednotu svojich životov, na ktorú ich Boh na začiatku stvoril“. Aj preto dôkladná osobná i spoločná príprava na sviatosťné manželstvo je nenahraditeľná. Táto príprava zahŕňa aj poučenie o poslaní manželstva a o rodinnom živote, aj vrúcnu modlitbu o Božie požehnanie. Najlepšou prípravou na manželské a rodinné povolanie je živá účasť mladého kresťana na živote rodiny, v ktorej dostal od Boha cez rodičov dar života a viery a v ktorej mohol získať bohaté skúsenosti lásky k Bohu a bližným.

*Rodina je miesto, kde je človek naozaj doma.

Rodina nie je výmysel človeka. Rodina je Božie dielo, lebo sám Boh Stvoriteľ, je pôvodcom manželstva, keď človeka stvoril ako muža a ženu. Hoci ju tvoria ľudia, predsa je to božská ustanovizeň na zemi. Rodina patrí k najväčším dobrám, ktoré Boh pripravil pre človeka.

Boh mal viacero dôvodov na to, aby na zemi založil ustanovizeň rodiny. Ten najhlavnejší z nich je jeho zámer, aby človeku bolo už na zemi dobre. Tak je to vyjadrené vo Svätom písme: „Potom Pán, Boh, povedal: „Nie je dobre byť človeku samému. Urobím mu pomoc, ktorá mu bude podobná.“ (Gen 2,18)
Túžba mať sa dobre je vlastná

každému človekovi. Je to túžba, ktorú do človeku vložil sám Boh. Práve rodina je to miesto, kde má človek nájsť a zažiť ľudské šťastie, kde mu má byť dobre. Človek môže nachádzať dobro aj mimo rodiny, ale najlepšie podmienky a najväčšie predpoklady mu ponúka život v rodine. Výstižne to vyjadruje naše slovenské príslovie: „Všade dobre, doma najlepšie!“

Lineamenta - 3. tematický okruh: KATECHÉZA A FORMÁCIA POVOLANÍ

1. Božie slovo

„Preto vás prosím ja, väzeň v Pánovi, aby ste žili dôstojne podľa povolania, ktorého sa vám dostalo, so všetkou pokorou, miernosťou a zhovievavosťou. Znášajte sa navzájom v láske a usilujte sa zachovať jednotu ducha vo zväzku pokoja. Jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj povolání v jednej nádeji svojho povolania. Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst. Jeden je Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, preniká všetkých a je vo všetkých.“ (Ef 4, 1-6)

2. Náuka Cirkvi

Jednou z prioritných úloh členov Cirkvi je katechéza. Univerzálna cirkev pre ňu stanovila základné rámce a zadefinovala jej obsah tým, že vydala Katechizmus Katolíckej cirkvi a Kompendium Katechizmu Katolíckej cirkvi. Tieto dokumenty obsahujú komplexnú náuku, ktorá sa má odovzdávať katechizáciou detí a mládeže (rodinnou, farskou a školskou) a katechizáciou dospelých. Nutnosť kvalitnej katechizácie násobí skutočnosť, že veriaci našej partikulárnej cirkvi v dobe totality zostali bez systematického základného vzdelania v teologických vedách. Po zmene politiky štátu sa otvoril priestor a vypuklo sa prejavila jeho potreba. Viac než kedykoľvek predtým sa potvrdzuje, že najväčším nepriateľom Cirkvi je náboženská nevedomosť. Spôsob a formy rekatechizácie dospelých dospelých by mala hľadať a zadefinovať diecézna synoda.

Vzhladom na význam, ktorý Cirkev prikladá inštitútu rodiny, ako najdôležitejšia sa javí katechéza v kresťanskej rodine. „Keďže rodičia dali život svojim deťom, viaže ich veľmi vážna povinnosť poskytnúť svojmu potomstvu aj výchovu. Preto ich treba mať za prvých a hlavných vychovávateľov svojich detí. Táto ich výchovná úloha je taká dôležitá, že ak chýbuje, len ťažko ju možno nahradiť.“ (Gravissimum educationis, 3) Rodinná katechéza priamo a bezprostredne rozvíja povolanie ku kresťanstvu, uskutočnené v krste detí. Odovzdávanie a rozvíjanie viery v rodine naráža na mnohé prekážky. Synoda najmä laickí veriaci - musí hľadať a nájsť odpoveď na to, ako pomôcť rodičom s rodinnou katechézou. Jednou z pomôcok môže byť katechizmus pre rodinu.

Farská katechéza

nadväzuje na rodinnú katechézu a rozvíja ju; uskutočňuje sa v spoločenstve vo farskej rodine. Farské spoločenstvo vplýva na rozvoj viery a lásky pokrstených a tvorí zázemie pre dozrievanie vo viere. Pôsobenie farského spoločenstva má rôzne podoby a formy. Základným predpokladom je spontánne, živé a reálne prežívanie viery a spoločenstva. Nevyhnutný je však cieleň základný program katechizácie, ktorý systematicky prehľbuje náboženské poznanie (biblické hodiny, krúžky, kvízy...). Keďže katechéza v škole je minimálna (45 minút týždenne), nutne ju musí dopĺňať systematická farská katechéza. Jej základom je

liturgický a sviatostný život vo farnosti, lebo liturgia učí a vychováva celý Boží ľud. Osobitné miesto má intelektuálna príprava na prijatie životných sviatostí: katechizácia prvoprijímajúcich, birmovancov, snúbencov a nemocných. (porov. 1 DS B/ 1-3) Súčasťou farskej katechény je príprava osobitných liturgických podujatí, napr.: veľkonočné trojdnie, odpustová slávnosť, a pod., či liturgie pre deti (detské sväté omše, jasličková slávnosť... (porov. 1 DS A/ 1-6)

Špeciálne miesto vo formácii povolania ku kresťanstvu má školská katechéza detí a mládeže, čiže náboženská výchova. Treba preskúmať stav školskej katechény, súcosť katechéto, primeranosť a komplexnosť katechetických osnov, ako aj účinnosť školskej katechény. Námetom, ktorý treba prediskutovať je zástoj laických a klerických katechéto v školskej katechéze. Rozprava by mala zhodnotiť aj kvalitu spolupráce rodičov a katechéto a navrhnúť spôsoby jej zdokonalenia.

Téma katechizácie sa úzko spája s úlohou formácie povolání; od jej kvality a účinnosti závisí budovanie cirkevného spoločenstva na úrovni diecézy i jednotlivých farností. Prioritne je to formácia povolání.

Základným povoláním je samotné povolanie k viere, povolanie za kresťana. Aby mohla diecéza rásť čo do počtu, ale najmä kvalitou kresťanského života, neslobodno

zanedbať katechézu kresťanskej iniciácie - prípravu na krst (rodičov, krstných rodičov a dospelých katechumenov), prípravu na prvé sv. prijímanie a na birmovanie.

Uvedenie do tajomstva Krista, Cirkvi, a do praktického kresťanského života, nemožno ničím nahradiť.

Na túto formáciu priamo nadväzuje formácia povolání pre službu v Cirkvi - rehoľnú, kňazskú, rodičovskú. Každé z týchto povolání je prioritne duchovným povolaním. O kvalite týchto povolání nerozhodujú ani tak vonkajšie okolnosti a materiálne podmienky, ako a najmä vnútorný rozmer povolaného vedomie povolania za kresťana. V súčasnej dobe každé z týchto povolání prežíva krízu identity a obsahu. Synoda sa musí vážne zaoberať nielen formáciou povolání, ale aj tým, aby tieto povolania boli ako duchovné vôbec vnímané.

Kolískou duchovného povolania je kresťanská rodina, začlenená do farského spoločenstva. Duchovné povolania sú ovocím dobrej katechézy v rodine a vo farnosti a sú aj znakom jej účinnosti. Starosť o prebúdzanie duchovných povolání je nerozlučne spojená s modlitbou veriacich. Ako niet povolání bez dobrej katechézy, niet ich ani bez vrúcnej osobnej modlitby, rodinnej modlitby i modlitby celého spoločenstva.

Starosť o duchovné povolania sa dotýka celej Cirkvi. Cirkev v Európe vrátane Slovenska stále viac registruje pokles tých, ktorí cítia a akceptujú povolanie k rehoľnému životu a ku kňazstvu. Naša partikulárna cirkev v tom nie je výnimkou.

Vážnou úlohou tejto rozpravy je zhodnotenie pôsobenia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtašáka, vďaka ktorému má diecéza podstatnú časť presbytéria. Treba hľadať spôsoby, ako čo najúčinnejšie do formácie bohoslovcov zapojiť kňazov i laických veriacich celej partikulárnej cirkvi. (porov. 1 DS C/ 1-3)

Rovnakú pozornosť treba

venovať povolaniu k manželstvu a rodičovstvu. (porov. 1 DS D/ 1-4) Stále väčší počet mladých ľudí nevníma a odmieta povolanie k manželstvu a odmieta bremeno rodičovskej zodpovednosti. Tu sa veľmi prejavuje deficit katechézy mladých a starosť o ich mravnú a duchovnú formáciu. Vážne znepokojení katolícki biskupi Slovenska cítili potrebu znova vydať Výzvu z roku 1996, v ktorej opakujú zásadnú otázku: Akú cenu má pre nás matka a otec, ktorí majú deti, zodpovedne ich vychovávajú a tým sa v prítomnosti obetujú pre budúcnosť nás všetkých?

Človek aj z odborného hľadiska hľadá svoje miesto v občianskej spoločnosti. Ide o profesie, v ktorých by mohli realizovať svoje záľuby, získavať nevyhnutné životné potreby a prispievať k dobru celej spoločnosti. Aj práca v zamestnaní má duchovný rozmer - je súčasťou veľkého Božieho plánu s každým človekom. Cirkev, najmä svojou katechézou, má byť svojim deťom nápomocná pri ich hľadaní si miesta v spoločnosti.

Pri rozprave sa dajme viesť duchom Koncilu v dokumentoch: *Lumen gentium*, *Gaudium et spes*, *Gravissimum educationis* a apoštolskou exhortáciou Jána Pavla II. *Catechesi tradendae*.

1. Koncil

a. Z deklarácie Druhého vatikánskeho koncilu o kresťanskej výchove *Gravissimum educationis*

1. Mimoriadny význam výchovy v živote človeka a jej čoraz väčší vplyv na spoločenský pokrok súčasnej doby je predmetom pozorného záujmu tohto svätého všeobecného cirkevného snemu. Veď terajšie okolnosti uľahčujú a zároveň stupňujú naliehavosť výchovy mládeže, ba aj určitého neprestajného vzdelávania dospelých. Ľudia sú si totiž plnšie vedomí vlastnej dôstojnosti a svojho poslania, a preto chcú mať čím ďalej tým aktívnejšiu účasť na živote spoločnosti, a to najmä v hospodárskej a politickej oblasti. I podivuhodný

rozvoj techniky a vedeckého výskumu a moderné spoločenské komunikatívne prostriedky sprístupňujú ľuďom - a to aj preto, že zavše majú k dispozícii viac voľného času - kultúrne a duchovné bohatstvá a dávajú im možnosť vzájomne sa zveľaďovať...

Preto sa všade pokúšajú postupne zdokonaľiť výchovnú činnosť. Robia sa slávnostné vyhlásenia a uverejňujú sa uznesenia o základných právach vo veci výchovy človeka, zvlášť čo sa týka detí a rodičov. Na základe nových skúseností sa zdokonaľujú výchovné a vyučovacie metódy. Vyvíja sa isteže dôležité úsilie, aby sa dostalo vzdelania a výchovy všetkým ľuďom, ale ... značný počet ... nemá patričnú výchovu, ktorá by pestovala pravdu a zároveň lásku.

Cirkev dostala od svojho Božského zakladateľa poverenie zvestovať tajomstvo spásy všetkým ľuďom a všetko obnoviť v Kristovi. Aby však toto poslanie splnila, musí venovať pozornosť životu človeka v jeho celosti, teda i pozemskému životu, nakoľko súvisí s nebeským povolaním. Práve preto má Cirkev svoj podiel aj na pokroku a rozvoji výchovy. Z toho dôvodu svätý cirkevný snem deklaruje niektoré základné zásady, týkajúce sa kresťanskej výchovy...

1) Všetci ľudia ... majú neodcudziteľné právo na výchovu, ako si to vyžaduje ich ľudská dôstojnosť. Táto výchova má zodpovedať svojmu cieľu a prispôbiť sa rozdielnosti pováh, pohlavia i jednotlivých národných kultúr a tradícií, má mať porozumenie pre bratské nazívanie s ostatnými národmi a viesť k naozajstnej jednote a pravému pokoji na zemi. Správna výchova sa usiluje o rozvoj ľudskej osobnosti, berúc zreteľ tak na konečný cieľ človeka, ako aj na dobro spoločností, ktorých je členom...

Berúc do úvahy pokrok psychológie, pedagogiky a didaktiky, treba pomáhať deťom a mládeži súladne rozvíjať fyzické, mravné a intelektuálne schopnosti a postupne nadobúdať čoraz zrelší pocit zodpovednosti, čo sa týka vytrvalého úsilia o náležité zušľachtovanie

vlastného života a o dosiahnutie skutočnej slobody. Súbežne so vzrastom majú dostať aj pozitívnu a múdru sexuálnu výchovu. Okrem toho ich treba pripravovať na život v spoločnosti, aby sa vedeli aktívne zapojiť do rozličných oblastí ľudského spoločenstva, mali porozumenie pre dialóg s inými a ochotne spolupracovali v záujme spoločného dobra.

Deti a mládež majú právo byť vedené k správne mravnému úsudku a k osobnému osvojeniu si mravných hodnôt, ako aj k dokonalejšiemu poznaniu a milovaniu Boha. Preto Koncil žiada všetkých ... starať sa o to, aby mládež nebola nikdy pozbavená tohto svätého práva. A povzbudzuje synov a dcéry Cirkvi, aby veľkodušne rozvíjali svoju činnosť na celom výchovnom poli, ...aby sa dobrodenia výchovy a vzdelania mohli primeranejšie a rýchlejšie šíriť medzi všetkými...

2) Všetci kresťania majú právo na kresťanskú výchovu. Kresťanská výchova ... sa snaží najmä o to, aby pokrstení, keď sa postupne zasväcujú do tajomstva spásy, si boli čím ďalej tým viac vedomí daru viery, ktorého sa im dostalo; aby sa naučili klaňať Bohu Otcu v Duchu a pravde (porov. Jn 4,23), ... priúčali sa správať vo svojom živote spravodlivo a naozaj sväto ako noví ľudia (porov. Ef 4,22-24), a tak dospeli v zrelého muža, ... (porov. Ef 4.13) a pričínili sa o rast tajomného Tela. Okrem toho, vedomí svojho povolania, majú sa učiť vydávať svedectvo o nádeji, ktorú nosia v sebe (porov. 1Pt 3,15) a napomáhať stvárňovať svet v kresťanskom zmysle, v ktorom by prirodzené hodnoty ... boli na osoh celej spoločnosti. Preto tento svätý cirkevný snem pripomína duchovným pastierom ich veľmi vážnu povinnosť urobiť všetko, aby sa tejto kresťanskej výchovy dostalo všetkým, najmä však mladým, ktorí sú nádejou Cirkvi. 3) Keďže rodičia dali život svojim deťom, viaže ich veľmi vážna povinnosť poskytnúť

svojmu potomstvu aj výchovu. Preto ich treba mať za prvých a hlavných vychovávateľov svojich detí. Táto ich výchovná úloha je taká dôležitá, že ak chýbuje, len ťažko ju možno nahradiť. Rodičia majú totiž utvoriť rodinné ovzdušie, preniknuté láskou a úctou k Bohu a ľuďom, ktoré napomáhajú úplnú osobnú a spoločenskú výchovu detí. Rodina je teda prvou školou spoločenských čností... Najmä v kresťanskej rodine, obdarenej milosťou a poslaním sviatostného manželstva, deti sa majú už od útleho veku učiť byť vnímavými voči Bohu, ctíť si ho a milovať aj blížneho... V kresťanskej rodine si získavajú prvé skúsenosti o zdravej ľudskej spoločnosti, ako aj o Cirkvi. A napokon prostredníctvom rodiny sa pozvoľna uvádzajú do občianskeho spoločenstva a medzi ľud Boží. Nech si teda rodičia uvedomia, aký veľký význam má pravá kresťanská rodina pre život a rozvoj samého ľudu Božieho.

Výchovná povinnosť sa týka v prvom rade rodiny, ale musí ju napomáhať celá spoločnosť. Preto okrem práv rodičov a tých, ktorým oni zveria časť svojich vychovávateľských povinností, isté povinnosti a práva má na poli výchovy aj občianska spoločnosť, ktorá sa má starať o záujmy všeobecného dobra v časných veciach. Povinnosťou občianskej spoločnosti je napomáhať výchovu mládeže rozličným spôsobom: má chrániť povinnosti a práva rodičov a ostatných výchovných činiteľov; ... postarať sa o výchovu tam, kde rodičia a iné spoločnosti neplnia svoju úlohu; pritom však treba brať ohľad na želania rodičov. Osobitným spôsobom sa vychovávateľská povinnosť týka Cirkvi, a to nielen preto, že ju treba uznať i za ľudskú spoločnosť, ktorá je schopná vykonávať výchovnú činnosť, ale predovšetkým preto, že má za povinnosť zvestovať všetkým ľuďom cestu spásy a veriacim udeľovať život v Kristu a starostlivo im poskytovať neprestajúcu pomoc, aby mohli dosiahnuť plnosť tohto života. Týmto svojim deťom je teda Cirkev povinná poskytovať ako Matka takú výchovu,

ktorá by prenikla celý ich život duchom Kristovým.

4) Pri plnení svojho výchovného poslania Cirkev sa usiluje používať všetky vhodné prostriedky, ale najväčšiu pozornosť venuje tým, ktoré sú jej vlastné, ... na prvom mieste vyučovanie katechizmu. Katechéza osvecuje a posilňuje vieru, udržuje život podľa ducha Kristovho, privádza k povedomej a činnej účasti na liturgickom tajomstve a pobáda k apoštolskej činnosti.

b. O katechéze v Cirkvi

Najdôležitejšou činnosťou Cirkvi pre rozvíjanie kresťanského povolania je katechizácia, „komplex úsilí, ktoré Cirkev vyvinula, ... aby pomáhala ľuďom veriť, že Ježiš je Boží Syn, a touto vierou mali život v jeho mene; aby ich v tomto živote vychovávala a vzdelávala, a tak sa budovalo Kristovo telo.“

Katechézou sa vo všeobecnosti rozumie výchova vo viere detí, mládeže i dospelých, ktorá v sebe zahŕňa osobitne vyučovanie kresťanského učenia, podávaného vo všeobecnosti organickým a systematickým spôsobom s cieľom uviesť do plnosti kresťanského života. Katechetický proces obsahuje v sebe viacero prvkov pastoračného poslania Cirkvi: prvé ohlasovanie evanjelia - predevanjelizácia, misionárske kázne na vzbudzovanie viery, hľadanie dôvodov pre vieru, skúsenosť kresťanského života, slávenie liturgie a vysluhovanie sviatostí, uvádzanie do kresťanského života a spoločenstva sviatosťami kresťanskej iniciácie - katechumenát a mnohé ďalšie.

Katechéza sa vnútorne úzko spája s celkovým životom Cirkvi. Od nej závisí nielen zemepisné rozšírenie Cirkvi a zväčšovanie počtu veriacich, ale hlavne ... vnútorný rast Cirkvi a jej spolupráca s Božím plánom. Katechizácia je základnou službou viere. Bez nej sa viera v deťoch a mládeži sotva môže rozvinúť a dozrievať... Viera potrebuje katechézu, ako náš telesný život vodu a vzduch. A ako nie je možné bez vody pokrstiť,

ak nie je možné budovať a tvoriť kresťanské spoločenstvo bez katechézy.

Cirkev si vždy bola vedomá tejto existenčnej nutnosti katechézy. Vidíme to v jej dvojtisícročnej praxi, aj v dokumentoch Magistéria. Z nich najvýznamnejším je apoštolská exhortácia Jána Pavla II. *Catechesi tradendae*. O katechéze uvádza: „Katechéza musí zaujímať prioritné postavenie a to tak v Cirkvi lokálnej, ako aj univerzálnej. Ona musí mať eminentné prvoradé postavenie pred všetkými inými dielami a účinkovaniami, hoci aj príliš zvučnými. V katechéze sa viac potvrdzuje vnútorný život spoločenstva veriacych a ozrejmuje sa vonkajšia misionárska aktivita. Boh skrze udalosti, ktoré sú Jeho hlasom, volá Cirkev, aby sa obnovila v katechéze, aby Cirkev obnovila v katechéze, aby Cirkev obnovila dôveru na katechézu ako prvoradú úlohu svojho poslania.“ Pápež sa v exhortácii zaoberá cieľom, obsahom i spôsobmi katechizácie v súčasnosti. Zo všeobecnej náuky o katechéze vyzdvihuje kristocentrizmus: „stredobodom katechetického vyučovania, srdcom katechézy má byť osoba Ježiša Krista ... On je cesta, Pravda a Život. Kresťanský život je v tom, že nasledujeme Krista...“ Katechizovať znamená uvádzať do Kristovho tajomstva vo všetkých jeho rozmeroch. Cieľom katechézy podľa *Catechesi tradendae* je nielen informovať o Kristovi, ale uviesť do spoločenstva s Kristom a cez neho k láske Otca i Ducha Svätého v Najsvätejšej Trojici. Kristocentrizmus katechézy má aj druhú rovinu. V katechéze sa podáva verne Kristova náuka, živé a autentické Božie Slovo. Tak ako ho vyslovil Kristus a ako sa toto slovo v hlase Cirkvi dostáva až k nám. Toto Slovo viery - Kristovu náuku Cirkev úzkostlivo opatruje a mnohokrato zdieľa svojou všestrannou činnosťou... V katechéze sa teda ohlasuje sám Kristus, ba čo viac sám Kristus ohlasuje Slovo Otcovo. Tu treba zdôrazniť, že katechéti všetkých stupňov nehlasajú svoje názory, ale

Krista. To je vtedy, keď verne tľmočia učenie Učiteľského úradu Cirkvi. Ale treba to rozumieť aj tak, že katechéti sa považujú za zástupcov Krista - Učiteľa, akoby ... jeho ústa na ohlasovanie Slova viery.

Ján Pavol II. zdôrazňuje, že je to spoločná úloha všetkých členov Cirkvi. Všetci sme spoluzodpovední za dielo katechizácie, ale nie všetci rovnako. Najvyššiu zodpovednosť má pápež spolu s biskupmi sveta. Potom nasledujú tí, čo sú z povolania duchovnými pastiermi. Potom rodičia a všetci veriaci podľa miery milosti, akej sa im dostalo.

Zodpovednosť za katechizáciu zdôrazňuje aj *Codex iuris Canonici* v kánone 773: „Vlastnou a vážnou povinnosťou predovšetkým duchovných pastierov je starať sa o katechézu kresťanského ľudu, aby sa viera veriacych podávaním náuky a skúsenosťou kresťanského života stala živou, výraznou a činorodou.“ V ďalších kánonoch *Kódex* uvádza, že starostlivosť o katechézu, pod vedením príslušnej cirkevnej autority, je záväzkom všetkých členov Cirkvi, a to podľa ich možností a schopností.

„Rodičia majú väčšmi ako iní povinnosť slovom a príkladom formovať deti vo viere a praxi kresťanského života; rovnakú povinnosť majú tí, ktorí rodičov zastupujú, ako aj krstní rodičia.“ Všeobecná úloha Cirkvi katechizovať sa v praxi života konkretizuje na rôznych rovinách a úsekoch cirkevného života. Všeobecne rozlišujeme tieto roviny: katechizácia v rodine, katechizácia vo farnosti, katechizácia v cirkevných inštitúciách. Deklarácia Druhého vatikánskeho koncilu o kresťanskej výchove uvádza: „Keďže rodičia dali život svojim deťom, viaže ich veľmi vážna povinnosť poskytnúť svojmu potomstvu aj výchovu. Preto ich treba mať za prvých a hlavných vychovávateľov svojich detí. Táto ich výchovná úloha je taká dôležitá, že ak chýbuje, len ťažko ju možno nahradiť.“ Z toho je jasné, že rodičia už z prirodzeného zákona, ale aj z Božieho poverenia, sú prvými

katechétami svojich detí. Je to ich kompetencia aj ich povinnosť. Každá kresťanská rodina je takto malou „cirkevnou školou“. Rodičia sú však nielen subjektmi, ale aj objektmi katechézy. Služba viere rodičov zaručuje, že v rodinách dostanú deti zdravý výživu viery. Starosť o rodinu a rodičov má prioritu v pastoračných podujatiach kňaza vo farnosti. Zahrňuje formáciu viery rodičov, ale aj primeranú osvetu a pomoc pri osvojovaní si správnych výchovných postupov a metód rodinnej výchovy. Rodičom potrebujú pomocnú ruku, aby boli schopní plniť úlohu, ku ktorej sú povolaní. Rodinná katechizácia sa netýka iba detí predškolského veku, ale všetkých vekových skupín. Z priestoru rodiny má prerastať do dynamickej spolupráce rodičov, katechéty a kňaza - do školskej a farskej katechizácie. Ján Pavol II. napísal: „Rodinná katechéza teda predchádza, sprevádza a obohacuje každú inú formu katechézy.“ A dodal, že v okolnostiach protináboženského boja a sekularizácie „rodinný krb zostáva jediným miestom, kde deti a mládež vôbec môžu dostať autentickú katechézu.“ Nenahraditeľnosť rodinnej katechézy sa naplno potvrdila aj v našej partikulárnej cirkvi. V rokoch komunistickej totality neraz len vďaka kresťanským rodičom nezamkol život viery v našej diecéze. Širšou rodinou každého katolíka je farnosť. V nej má každý pokrstený svoju príslušnosť a nachádza v nej svoj duchovný domov. Ján Pavol II. o tom píše: „Či to chceme alebo nie, farnosť zostáva tým miestom, kde kresťanský ľud ostáva úzko spojený, dokonca aj tí, ktorí nepraktizujú svoje náboženstvo... ostáva, ... privilegovaným miestom katechézy. Farnosť má teda znovu nájsť úlohu, má byť rodinným domovom bratského spoločenstva, kde sa navzájom milujú a pomáhajú si, kde pokrstení a birmovaní získajú vedomie, že sú ľuďom Božím. Tam je chlieb dobrého učenia a láme sa chlieb Eucharistie a podáva sa v hojnosti v jednej Božej akcii.“ Katechizácia farnosti je komplexný proces odovzdávania duchovných

hodnôt deťom, mládeži i dospelým. Zahrňuje mnoho sfér farskej pastoračnej činnosti a prelína sa do všetkých pastoračných aktivít. Na prvom mieste treba spomenúť základný program farskej katechizácie, ktorý voláme náboženská výchova, alebo správnejšie vyučovanie náboženstva. Na prvom mieste treba spomenúť základný program farskej katechizácie, ktorý voláme náboženská výchova, alebo správnejšie vyučovanie náboženstva. Vzhľadom na komplexnosť náuky a potrebu systémového vzdelávania aby sa pri formácii veriacich NIČ! nezanedbalo (ide aj o v súčinnosť všetkých zainteresovaných!) farnosť (ako celok) má mať Základný program katechizácie (asi tak, ako je čítanie Božieho Slova rozvrhnuté do cyklov ABC v nedele a I/II vo všedné dni). Súčasťou katechizácie je aj liturgický a sviatostný život vo farnosti. Zvláštny význam tu má príprava na prijatie životných sviatostí: katechizácia prvoprijímajúcich, birmovancov, snúbencov, nemocných a pod. Samotné slávenie liturgie je dôležitý prvok katechizácie, lebo liturgia učí a vychováva Boží ľud každej vekovej kategórie. Okrem toho treba starostlivo vo farnosti pripravovať aj liturgické podujatia pre deti a mládež, výslovne s katechetickým zameraním. Ide o tzv. detské sväté omše, katechetické bohoslužby slova, a iné (napr. jasličková slávnosť, krížová cesta pre deti, detské eucharistické adorácie...).

Synodálnosť katolíckej Cirkvi poskytuje priestor a jej hierarchičnosť odobruje úlohy laických iniciatív (animátori, eRko, skauti...) vo farskej katechizácii, vždy však v súlade so základným pastoračným plánom diecézy a farnosti a v súčinnosti všetkých zodpovedných. Zodpovednosť farára a jeho úloha koordinovať tieto iniciatívy zostáva nedotknutá. Hlavná katechetická činnosť vo farnosti však spočíva vo vyučovaní náboženstva. Treba to chápať nielen

ako didaktický proces, ale v pravom slova zmysle ako pedagogiu viery. Pri vyučovaní náboženstva nejde len o zdieľanie poznania viery, ale aj o formovanie kresťanského postoja a uvádzanie do plnosti kresťanského života.

Ako každá iná veda, aj katechetika prekonáva vývoj a rozmach. Zaoberal sa tým aj Ján Pavol II. v apoštolskej exhortácii. Pri zachovaní integrity učenia Cirkvi, t.j. verného tlmočenia náuky Magistéria, hľadajú sa najvhodnejšie formy a metódy podávania právd viery. Okrem už spomínaných dvoch rovín katechizácie jestvujú aj iné miesta a spôsoby uskutočňovania katechézy v Cirkvi. Ide o katechézu v cirkevných školách, výchovných ústavoch a inštitúciách. Veľký význam má uskutočňovanie katechézy cez masmédiá. Katechetická relácia v televízii rozhlase alebo katechéza šírená internetom je účinným výchovným prostriedkom s veľkým dopadom na širokú verejnosť. Veľkú službu katechéze poskytuje tlač: publikácie, náboženská literatúra a náboženské periodiká. Duch Svätý je Tvorcom nového života v človekovi a Darcom viery. Jeho zástoj treba osobitne vyzdvihnúť aj v katechéze, kde sa krstná viera rozvíja a chráni a kresťanovi sa umožňuje vstup do plného spoločenstva Cirkvi i účasť na jej poslaní. Katechéza vo všetkých jej formách, rovinách, obsahu i metódach je dielo Ducha Svätého. Katechéti i pomôcky, ktoré používajú, sú len nástrojmi Ducha pri vzbudzovaní a dozrievaní viery Božieho ľudu. Tejto podstatnej zložke, či črte katechizácie venoval Ján Pavol II. záverečné slová Catechesi tradendae: „Pri konci tejto apoštolskej exhortácie naše srdce sa obracia k Tomu, ktorý je počiatočný Pôvodca a Inšpirátor celého diela katechézy a všetkých, ktorí toto dielo katechizácie uskutočňujú.“

Z toho, že katechizácia je dielom Ducha Svätého, vyplýva, že sa uskutočňuje kvôli viere katechizovaných a vo viere katechizujúcich. Katechéza je úkon

viery, aj pre tých, ktorí ju prijímajú, aj pre tých, ktorí katechézu poskytujú. Pre katechétovej to znamená, že k vyučovaniu náboženstva budú pristupovať s vierou: s vierou, že stoja v Božích službách, s vierou, že uskutočňujú Božie zámery, s vierou, že cez nich učí Duch pravdy tajomstvá náboženstva, s vierou, že Slovo, ktoré hlásajú, je Slovo Boha, ktoré je účinné samo v sebe. Pristupovať ku katechizovaniu vierou znamená zo strany katechétovej urobiť všetko preto, aby katechéza bola dielom lásky: tlmočením Božej lásky k človekovi a zároveň pozvaním katechizovaných do spoločenstva Božej lásky. Preto sa katechéti musia chrániť všetkého, čo by mohlo zatieniť pohľad na prívitívú tvár Krista, ktorý v ich slovách, gestách, službe a v ich osobách prichádza k deťom a mládeži. (porov. 1 DS A/ 4- učiteľia)

„Toto je totiž tá vznešenejšia cesta, ktorú... ukázal Apoštol, keď celý zmysel svojho učenia a výchovy zameril na lásku, ktorá nikdy nezanikne. Či sa totiž niečo predkladá veriť alebo dúfať, alebo konať, má sa v tom vždy tak odporučať láska nášho Pána, aby každý zbadal, že všetky skutky dokonalej kresťanskej čnosti pochádzajú iba z lásky a nemajú iný cieľ, iba lásku.“ má mať Základný program katechizácie (asi tak, ako je čítanie Božieho Slova rozvrhnuté do cyklov ABC v nedele a I/II vo všedné dni).

Súčasťou katechizácie je aj liturgický a sviatostný život vo farnosti. Zvláštny význam tu má príprava na prijatie životných sviatostí: katechizácia prvoprijímajúcich, birmovancov, snúbencov, nemocných a pod. Samotné slávenie liturgie je dôležitý prvok katechizácie, lebo liturgia učí a vychováva Boží ľud každej vekovej kategórie. Okrem toho treba starostlivo vo farnosti pripravovať aj liturgické podujatia pre deti a mládež, výslovne s katechetickým zameraním. Ide o tzv. detské sväté omše, katechetické bohoslužby slova, a iné (napr. jasličková slávnosť, krížová cesta pre deti, detské eucharistické adorácie...).

Synodálnosť katolíckej Cirkvi poskytuje priestor a jej hierarchičnosť odobruje úlohy laických iniciatív (animátori, eRko, skauti...) vo farskej katechizácii, vždy však v súlade so základným pastoračným plánom diecézy a farnosti a v súčinnosti všetkých zodpovedných.

Zodpovednosť farára a jeho úloha koordinovať tieto iniciatívy zostáva nedotknutá.

Hlavná katechetická činnosť vo farnosti však spočíva vo vyučovaní náboženstva. Treba to chápať nielen ako didaktický proces, ale v pravom slova zmysle ako pedagogiu viery. Pri vyučovaní náboženstva nejde len o zdieľanie poznania viery, ale aj o formovanie kresťanského postoja a uvádzanie do plnosti kresťanského života.

Ako každá iná veda, aj katechetika prekonáva vývoj a rozmach. Zaoberal sa tým aj Ján Pavol II. v apoštolskej exhortácii. Pri zachovaní integrity učenia Cirkvi, t.j. verného tlmočenia náuky Magistéria, hľadajú sa najvhodnejšie formy a metódy podávania právd viery. Okrem už spomínaných dvoch rovín katechizácie jestvujú aj iné miesta a spôsoby uskutočňovania katechézy v Cirkvi. Ide o katechézu v cirkevných školách, výchovných ústavoch a inštitúciách. Veľký význam má

uskutočňovanie katechézy cez masmédiá. Katechetická relácia v televízii rozhlase alebo katechéza šírená internetom je účinným výchovným prostriedkom s veľkým dopadom na širokú verejnosť. Veľkú službu katechéze poskytuje tlač: publikácie, náboženská literatúra a náboženské periodiká.

Duch Svätý je Tvorcom nového života v človekovi a Darcom viery. Jeho zástoj treba osobitne vyzdvihnúť aj v katechéze, kde sa krstná viera rozvíja a chráni a kresťanovi sa umožňuje vstup do plného spoločenstva Cirkvi i účasť na jej poslaní. Katechéza vo všetkých jej formách, rovinách, obsahu i metódach je dielo Ducha Svätého. Katechéti i pomôcky, ktoré používajú, sú len nástrojmi Ducha pri vzbudzovaní a dozrievaní viery Božieho ľudu. Tejto podstatnej zložke, či črte katechizácie venoval Ján Pavol II. záverečné slová Catechesi tradendae: „Pri konci tejto apoštolskej exhortácie naše srdce sa obracia k Tomu, ktorý je počiatočný Pôvodca a Inšpirátor celého diela katechézy a všetkých, ktorí toto dielo katechizácie uskutočňujú.“

Z toho, že katechizácia je dielom Ducha Svätého, vyplýva, že sa uskutočňuje kvôli viere katechizovaných a vo viere katechizujúcich. Katechéza je úkon

viery, aj pre tých, ktorí ju prijímajú, aj pre tých, ktorí katechézu poskytujú. Pre katechétovej to znamená, že k vyučovaniu náboženstva budú pristupovať s vierou: s vierou, že stoja v Božích službách, s vierou, že uskutočňujú Božie zámery, s vierou, že cez nich učí Duch pravdy tajomstvá náboženstva, s vierou, že Slovo, ktoré hlásajú, je Slovo Boha, ktoré je účinné samo v sebe.

Pristupovať ku katechizovaniu vierou znamená zo strany katechétovej urobiť všetko preto, aby katechéza bola dielom lásky: tlmočením Božej lásky k človekovi a zároveň pozvaním katechizovaných do spoločenstva Božej lásky. Preto sa katechéti musia chrániť všetkého, čo by mohlo zatieniť pohľad na prívitívú tvár Krista, ktorý v ich slovách, gestách, službe a v ich osobách prichádza k deťom a mládeži. (porov. 1 DS A/ 4- učiteľia) „Toto je totiž tá vznešenejšia cesta, ktorú... ukázal Apoštol, keď celý zmysel svojho učenia a výchovy zameril na lásku, ktorá nikdy nezanikne. Či sa totiž niečo predkladá veriť alebo dúfať, alebo konať, má sa v tom vždy tak odporúčať láska nášho Pána, aby každý zbadal, že všetky skutky dokonalej kresťanskej čnosti pochádzajú iba z lásky a nemajú iný cieľ, iba lásku.“

1. NÁMETY NA ROZPRÁVU

1. Náboženská nevedomosť veriacich je výsledkom najmä nedostatočnej katechézy; prejavuje sa kríza katechézy aj vo vašej farnosti a ako? Poznajú veriaci vašej farnosti základné pravdy viery? Ktoré oblasti kresťanskej náuky poznajú veriaci najmenej a bolo by ich treba prednostne ohlasovať?

2. Poznajú veriaci Sväté písmo a biblické dejiny dejiny spásy? Prejavuje sa vo vašej farnosti nedostatok poznania liturgie - ako? Poznajú veriaci dostatočne katolícku mravouku a ako sa prejavuje náboženská

nevedomosť v tejto oblasti? Ak nepoznáme prikázania, prejaví sa to najmä deformáciou svedomia; badať vo farnosti „stratu citlivosti pre hriech“?

3. Ktorá veková skupina veriacich je v poznaní náboženských právd na tom najhoršie a ktorá najlepšie? Čo je podľa vás príčinou veľkej náboženskej nevedomosti dospelých veriacich? Čo má robiť Cirkev, aby sme prekonalí náboženskú nevedomosť dospelých? Ako si predstavujete katechizáciu dospelých vo vašej farnosti? Aká

forma poučovania by vám najviac vyhovovala?

4. Katolíkom na Slovensku pripravila Cirkev slovenský preklad Kompendia Katechizmu Katolíckej cirkvi: ako naň zareagovali veriaci vo vašej farnosti a dostal sa do katolíckych rodín? Sú veriaci dostatočne oboznámení s touto knihou a vedia, kde ju môžu získať? Čo navrhujete urobiť, aby sa rozšírila medzi veriacimi? Pociťujete potrebu vydať osobitný katechizmus pre kresťanskú rodinu ako pomôcku pre rodičov?

5. V akom stave je náboženská výchova detí a mládeže v kresťanských rodinách vašej farnosti? Venujú sa rodičia dostatočne kresťanskej výchove? V čom vidíte hlavné príčiny zanedbávania náboženskej výchovy detí v rodine? Skúste pomenovať prekážky, na ktoré naráža odovzdávanie viery v rodine. Navrhните, ako môžu pomôcť rodičom s rodinnou katechézou diecézne inštitúcie, duchovný otec a celá farnosť? Aké pomôcky navrhujete na pomoc rodičom pri náboženskej výchove detí?

6. Sú vo vašej farnosti nejaké formy farskej katechézy detí a mládeže - aké? Majú deti a mládež možnosť stretávať sa na rôznych katechetických podujatiach? Aké katechetické aktivity sa vo farnosti pravidelne konajú (biblické hodiny, krížky, kvízy, príležitostné poznávacie podujatia a pod.)?

7. V diecéze už 7 rokov funguje Diecézna animátorská škola; vedia o tom veriaci vašej farnosti? Je vo vašej farnosti animátor, ktorý absolvoval niektorý formačný program, ktorý pripravuje DAŠ, prípadne eRko, oáza, skauti, saleziáni, Slovenský Orol...? Prejavuje sa práca animátorov na formácii mládeže vo vašej farnosti?

8. Ako vo vašej farnosti prebieha príprava detí na prvé sväté prijímanie? Jestvuje vo farnosti aj mimoškolská katechéza pre prvoprijímajúcich? Ako sa do prípravy detí na prvé sv. prijímanie zapájajú ich rodičia a krstní rodičia? Aká starosť sa deťom venuje po prvom sv. prijímaní v rámci farnosti? Čo navrhujete pre skvalitnenie prípravy na prvé sv. prijímanie detí? Je súčasťou prípravy detí na prvé sv. prijímanie aj formácia ich rodičov?

9. Je vo vašej farnosti príprava na birmovanie aj mimo školskej katechézy? Je dostatočne účinná formácia birmovancov a na čo by sa mal klásť hlavný dôraz v príprave birmovancov (vedomosti, praktický kresťanský život, uvedenie do apoštolátu)? Ako sa premieta príprava na birmovanie do života celej farnosti?

10. Slávenie liturgie je dôležitý prvok farskej katechizácie; sú vo vašej farnosti pravidelne sväté omše za účasti detí a osobitne sv. omše pre mládež? Aká je na nich účasť? Vyhovuje čas ich slávania väčšine detí, či mládeže? Čo navrhujete pre skvalitnenie týchto bohoslužieb?

11. Konajú sa aj iné katechetické podujatia vo vašej farnosti, napr. v rámci liturgického roku: jasličková slávnosť, krížová cesta pre deti, detské eucharistické adorácie a podobne? Organizujú sa pre deti vašej farnosti prázdninové podujatia? Čo navrhujete vo farnosti urobiť pre kvalitnejšie využívanie voľného času detí a mládeže?

12. Ste spokojní so súčasným stavom školskej katechézy s vyučovaním náboženstva v škole? Je podľa vás dostatočujúca jedna hodina náboženstva v škole? Ako hodnotíte prácu katechéty (katechétky) v škole vo vašej farnosti? Ako spolupracujú rodičia na diele školskej katechézy? Čo navrhujete pre skvalitnenie spolupráce rodičov a katechéty? Podieľa sa kňaz (kňazi) na školskej katechéze vo vašej farnosti? Čo navrhujete urobiť preto, aby sa náboženstvo vyučovalo aj v treťom a štvrtom ročníku stredných škôl?

13. Katechizácia sa úzko spája s formáciou povolání pre službu Cirkvi: Uvedomujú si veriaci duchovný rozmer svojho povolania? Prejavuje sa to v ich živote?

14. Sú veriaci hrdí na to, že sú kresťania? Akú vážnosť má medzi ľuďmi vo vašom prostredí meno „kresťan“? Neprejavuje sa u veriacich vašej farnosti „komplex menejcennosti z viery“? Čo by pomohlo upevniť a rozvíjať kresťanské povolanie medzi členmi vašej farnosti? Konali sa u vás farské misie a ak áno, akú máte z nich skúsenosť?

15. Venuje sa náležitá pozornosť katechéze uvádzania do kresťanského života, najmä príprave rodičov a dospelých katechumenov na krst? Akú úroveň a kvalitu má iniciačná katechizácia vo vašej farnosti? Má poučenie rodičov a krstných rodičov pred krstom vplyv na ich kresťanský

život, alebo sa to chápe iba ako formálna záležitosť? Aké formy pomoci rodičom navrhujete zo strany duchovného pastiera po krste dieťaťa, najmä pri výchove detí predškolského veku?

16. Verejnú slávenie krstu prispieva k prehĺbeniu a obnove kresťanského povedomia; udeľuje sa vo vašej farnosti krst deťom v nedeľu vo sv. omši a aká býva účasť veriacich? Čo navrhujete na upevnenie kresťanského povolania veriacich?

17. Prejavuje sa vo farnosti starosť o duchovné povolania a ako? Konajú sa vo farnosti modlitbové podujatia za duchovné povolania? Pochádzajú z vašej farnosti rehoľné povolania? Sú veriaci vašej farnosti informovaní o možnostiach rehoľných povolání a čo navrhujete pre zviditeľnenie rehoľného stavu vo farnostiach, kde rehoľníci nepôsobia?

18. Kolkí kňazi pochádzajú z vašej farnosti v súčasnosti. Sú do budúcnosti náznaky nových povolání ku kňazstvu? Jestvuje vo farnosti „patronát“ duchovnej a hmotnej pomoci konkrétnym bohoslovcem?

19. Ako sa vo farnosti prejavuje starosť o diecézny seminár v Spišskej Kapitule? Čo navrhujete pre užšie spojenie farnosti so seminárom a pre účinnejšiu pomoc pri príprave nových kňazov? Ako hodnotíte doterajšiu kvalitu prípravy bohoslovcov na kňazskú službu v našom seminári? Čo sa vám na novej kňazskej generácii páči a s čím nie ste spokojní? Na čo by predstavení seminára mali klásť osobitný dôraz pri formácii bohoslovcov?

20. Osobitnú pozornosť treba venovať aj povolaniu k manželstvu a rodičovstvu: prejavuje sa úbytok nových manželstiev aj vo vašej farnosti? Narastá vo vašej farnosti počet mladých ľudí, ktorí zostávajú slobodní a vyhýbajú sa manželstvu? Aké sú podľa vás príčiny, že mladí ľudia nechcú prijať na seba bremeno manželskej a rodičovskej zodpovednosti? Čo by mala Cirkev urobiť pre oživenie a prehĺbenie povolania mladých kresťanov k sviatostnému manželstvu? Ako si

predstavujete vzdialenú prípravu na manželské povolanie a ako ju navrhujete praktizovať vo vašej farnosti? (O bezprostrednej príprave snúbencov bude osobitný tematický okruh)

21. Objavuje sa vo vašej farnosti jav „slobodných matiek“ bez úmyslu prijať manželstvo? V čom vidíte

príčiny tohto javu a aké kroky by mala Cirkev Cirkev urobiť v tejto veci?
22. Väčšina ľudí hľadá svoje miesto v občianskej spoločnosti v zamestnaní; považujú mladí ľudia zamestnanie za súčasť veľkého Božieho plánu s nimi? Podľa akých kritérií sa v súčasnosti najčastejšie mladí ľudia rozhodujú pre zamestnanie? Ako by mohla

Cirkev cez katechézu účinnejšie pomáhať mladým pri ich hľadaní si miesta v spoločnosti?

Vyjadrite akékoľvek pripomienky, postrehy, názory a návrhy týkajúce sa života vašej farnosti, prípadne celej našej diecézy, v rozpätí tohto tematického okruhu.

2. MEDITÁCIA

Svätý Peter Balsamus bol mučeník, ktorý položil život za Krista v štvrtom storočí. Najprv ho pre vieru v Krista uväznili. Palestínsky guvernér Severus sa ho na súde pýtal: „Ako sa voláš?“ Väzeň odpovedal: „Po otcovi Balsamus, ale pri krste som dostal meno Peter“. „Z akého kraja a rodiny pochádzaš?“ Väzeň odpovedal: „Som kresťan“. „Aké máš povolanie?“ „Vyznávam a hlásam kresťanstvo. Mohol by som azda robiť niečo lepšie?“ Nakoniec počul svoj ortiel: „Pretože si sa závrtdivo hlásil k ukrižovanému človekovi, budeš sám ukrižovaný.“ Zomrel za Krista, naozaj hodný mena kresťan. Pri krste sme sa aj my stali kresťanmi. Toto meno pokrstených učeníkov Pána sa začalo používať už v apoštolských časoch. Prvú zmienku o tom nachádzame v Skutkoch apoštolov: „V Antiochii učeníkov prvý raz nazvali kresťanmi.“ (Sk 11,26) Meno kresťan znamená, že pokrstený je akoby druhý Kristus s Kristom je zjednotený a jemu je podobný. Krst nás s Ježišom vnútorne zjednotil a vštepil do neho. Sme

údmí jeho tajomného tela - Cirkvi. Vnútorne sa mu podobáme Božím životom. Navonok sa mu máme stále viac pripodobňovať svojim životom, slovami a skutkami. Byť kresťan znamená nasledovať Krista, zmyšľať ako on a milovať všetkých ako on. Kresťan sa podľa Krista nielen volá, ale hlavne podľa neho a pre neho žije. V našej dobe sa zdá, akoby sa obsah mena kresťan vyprázdňoval. Zapríčiňujeme to aj my tým, že sa nie vždy správame primerane tomuto menu. Usilujme sa vlastným životom dať tomuto vznešenému menu pôvodný obsah a zmysel. To, že sme kresťanmi nás zaväzuje, aby sme sa podobne ako Kristus, stali darom pre iných ľudí. Svätý Pavol to vyslovil vetou: „Nech sa každý z nás páči bližnému na jeho dobro a budovanie.“ (Rim 15,2) Povedomie, že ako kresťania máme byť pre druhých darom, nás v prvom rade pobáda dávať si veľký pozor, aby sme nikomu neublížili. Veď povahou daru je obohatenie, prínos, nie ujma či škoda. Druhému človekovi by sme mohli ublížiť a poškodiť ho nielen tým, že mu urobíme niečo

zlé (krádež, zranenie, ohováranie a pod.), ale aj tým, že neurobíme dobro, ktoré urobiť treba. Niektorí kresťania si neuvedomujú, že najčastejšie ubližujú svojim bližným hriechom zanedbávania dobrého: nevšímavosťou, ľahostajnosťou a ignorovaním druhých ľudí, keď sa správajú, ako by toho druhého ani nebolo. V rodine sa to často stáva tým, že sme skúpi na slovo, že si jeden pre druhého nevieme nájsť čas, že na seba zabúdame. Byť darom pre iných znamená hlavne robiť im dobre. Jestvuje celá škála dobrých skutkov, ktoré konáme v duchu príkazu lásky: plnenie našich základných stavovských povinností, starosť o rodinu, svedomitá práca v zamestnaní, dobročinná láska voči tým, čo sú na nás odkázaní, solidárnosť s biednymi a trpiacimi, ústretovosť a znášateľnosť s tými, ktorí zmyšľajú ináč ako my. Aj mňa Kristus vyznačil menom kresťana. Som na toto meno hrdý(á) a radujem sa z neho? Nebudem sa za toto meno hanbiť. Chcem sa vždy a všade správať tak, aby som bol(a) hodný(á) tohto mena.

MILÍ ČITATELIA, SVOJE PRÍSPEVKY, POSTREHY, OZNAMY A NÁPADY NÁM MÔŽETE POSIELAŤ NA ADRESU FARSKEHO ÚRADU, ALEBO NA E-MAILOVÚ ADRESU rukac@rukac.sk. ĎAKUJEME.